

2793!

Ф О Л И Е

центръ

МИНТЕ, ИМИМЪ ШИ ЛИТЕРАТУРЪ

П Е А Н Ъ Л

1847.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Извѣстия сѣнт редакция лѣи

ГЕОРГИЕ БАРИЦ.

№ 1436
№ 246

А П У Л А Л Х - Л Е А .

Bibl. Univ. Cluj	Sibiu
№ _____	I. 252

БРАШОВ. 1847.

Дн типографіа привілеціатъ а лѣи Ioan Gött.

◆ Ансамблеа материалор публицате дн ачеастъ фбие.

	Nr. foiei		Nr. foiei
Гратулацие де анла поџ	1	Ничи о фантъ фъръ платъ -	20
О десвинзире дн казса лимбеи поастре ши — зп артикол анти-ромън	1	Лимба ромънеаскъ ла 1822 ши 1832 -	21
Камелеонла	1	Локзиторий пѣмънтвалѣ ши ай собралѣ	21
Анти-сѣла	2 ши зрт.	О сченъ дин фокъл Бъкзрещилор -	21
Календарѣла	2 ши зрт.	Съспинла сърачилор -	22
Къвълтла импровисат ла мортънтареа проин-митрополитвалѣ В. Коставе	3	◆ Анкеiereа репрезентациеи театралѣ дн Iашѣ -	22
Ън певън дин лъкомие	3	Ън рѣспънс ла префачериле днвълъ- търилор дин Молдова -	- 23 ши зрт.
Търъсрѣ зшоре дин историа Полониеи	5 ши зрт.	Къвълт фъневрѣ пентрѣ рѣпосатѣла е- пископ Кесарие де Бъзеѣ -	- 23 ши зрт.
Префачериле днвълътърилор дин Молдова	7, 8	Къвълт ла мортънтареа Мариеи Росет	26 адаос.
Къвълт зис ла помениреа де 40 зиле а митрополитвалѣ Beniamin	8	Челе динтъи версърѣ есаметре ши пеп- таметре дн лимба пострѣ ромънъ	26
Барбаристѣ ши елеганте ромънещѣ	9	Ън декрет архiereск асъпра ачелора карий трек ла рѣгъла апъсан -	26
Барбариа зпѣи нашъ ши а зпѣи епископ Икона преотвалѣ	9	Лексикографие де къвинте ромъне -	- 26 ши зрт.
Лецѣире асъпра реорганизацѣи инстръ- кциеи пълвѣче дн Цара ромънеаскъ	10 къ адаос	Лимба вѣтелор -	26
Биография митрополитвалѣ Beniamin	10 ad.	Дъпликацие де литере пѣ есте дн лим- ва пострѣ -	27
Диспътъ филолодикъ деспре прънк ши копи	11	Бъиле ши ъспецѣи лор -	27
О скъртъ реченсие асъпра Нейзтинѣи	11	Гласла Домнвалѣ. Рѣспънс ла съспинла сърачилор -	28
Търъла Окпей	12	Историа сълтанатвалѣ -	28
Плътърѣа ши пѣсторѣа	12	Към аѣ пост примѣдѣ артиквалѣ Длѣи професор I. Маюр ? -	29
Адаос ла артиквалла анти-сѣла	13, 14	Ън къвълт дн фаворъла оменѣмѣи	29
Афористе пентрѣ пѣстрареа съпътъдѣи	14 ши зрт.	Кълтърѣа дн Romania -	29
Рефълтареа пъререи Длѣи I. К. Шъллер деспре џертана ориѣине а лимбеи ро- мъне	15 ши зрт.	Кътрѣ редактор дн казса школелор дин Молдавия -	30
Симон. Новелъ контимъзрапъ	18	Кътрѣ редактор деспре школеле џърѣи ромъне -	- 31 ши зрт.
Лъна лѣи Маѣс	19	Съспинеле зпѣи матроне -	31, 32
Дескопѣрѣеа зпѣи поъ колоний романе дн Трансилванѣа	19		

	№р. фолієі	П о е з і ї,	№р. фолієі
Нѣмъръла ромѣнілор	31	Релеѣа. — Параволь: Пъръла ші ріл. — Сонет: ла Ліла.	1
Спіче історіче дін хроніка Лѣніно-Ол- тардіанъ	33 ші зрм.	Лѣотранъл. — Кріта ші віртѣтеа	2
Вокавларѣл де ворбе стрѣне а Длѣі I. Еліаде	34 ші зрм.	Колінда	4
Ловіреа лѣі Г. Баторі кѣ врашовеніі	39	Лѣнъл ші біеа	5
Злгрѣвіа лѣ Молдова	40	Хора дін Сѣтмар	7
Модалітатеа алеѣеріі де епіскопі ро- мѣнешіі лѣ Трансільваніа	41	Цігара теа	10 ad.
Чева пентрѣ економіа пѣстрѣ ванаті- кѣ де кѣмп	42	Орѣл лѣ дешентаре	11
Сімдімінтеле влзі вѣпѣдеан ла десвѣ- ліреа прінчіпелор де літѣл ші скрі- птѣрѣ etc.	43 ші зрм.	Ана ші Арапъл	12
Кѣтрѣ редактор; а дѣа кореспондінцѣ лѣ кавса шкѣлелор дѣреі ромѣне	43 ші зрм.	Кѣпеле ші пісіка (шн діалог)	13
Документе свѣтѣре пентрѣ алеѣереа де епіскопъла ромѣнеск пезніт лѣ Трансільваніа	45	Окна	14
Фрагменте дінтр'о кѣлѣторіе	46	Сіла	15
Мѣтѣл прін атор	46	Ла мѣса теа	16
Пентрѣ Манъалъла де філософіа лѣі Крѣг- трад. де А. Тр. Лазріанъ	47	О орѣ де прімѣварѣ	17
Лазда вѣкѣтѣріеі	47	Мінтеа ші порокъл. — Сѣтана ші дрѣ- чітеа. — Ла о мѣтѣ	18
Кѣвѣлгѣл комітелѣі Ладіслаѣ Лазар зіс лѣ 2. Дек. п. ла Търда кѣ окасїзнеа алеѣеріі де епіскоп п. в.	48	Кѣптекъл брекѣрѣі Данѣл. — Кѣптекъл брекѣрѣі Маїор	23
Кѣвінтеле Длѣі архімандріт А. Шагъна	48, 50	Чеа дін зрмѣ пѣнте а лѣі Міхалѣ чел маре	26
Тереса Балдѣчі	48	Пѣстравъл	26
Трѣсѣрї дін історіа Молдавїеі	49 ші зрм.	Карпадіі. — Мїелъл ші біеа	27
Ноїтѣрѣ ші консерватїсм	49	Сѣтана ші міністрїі лѣі	28
Каракѣре	49, 50, 51, 52	Ла прінчіпе	29
Нѣі повїта	49	Кѣпеле теѣ	29
Кѣтрѣ DDніі літератуіі поцрїі	51	Кѣпеле лѣтрѣнд. — Фата лѣ поїенїцѣ 25. Септемврие 1844	30
		Деаса черчетаре	35
		Черере (Ceres) дін а. 1847	37
		Тѣлхаръла сѣрд ші гѣпа	38
		Де аш фї а- тот- пѣтернік	39
		Сінгѣрѣтатеа	39
		Орѣ ші орѣ	42
		Шн свенїп	46
		Отъл ші пасереа	47
		Логогрїф	48

F O A I E

pentru

minte, inimă și literatură.

№. 1.

Luni, 6. Ianuarie

1847.

Гратъладіе де англ поѣ.

Европеніі дичепѣръ а пѣрвсі гратъладііе де англ поѣ, ші дакъ тотъш чинева ле маі пѣстрѣазъ, ачеіа сънт маі вѣрточ дипломатіі, каріі аѣ mare интерес а се дотълни зніі къ алдіі маі дес, пз ка съ се апропіе къ ізвіре, чі ка prin компліменте фѣдъріте атѣт маі зшор съ се поѣтъ дпшела. Еі ші алдіі каріі калкъ дп зрма лор дші поѣтеск шіі де лѣкрѣрі взне: віадъ лъигъ, съпътате, пѣтере, тѣріре*), авздіі, плъчері дпшііте ші че маі шіѣ еѣ къте алтеле; тóте дп взне, тóте дндешерт. Віада ші съпътатеа атѣроъ дела organісма фіекѣрвіа ші дела модѣл віедвріі, іар знеорі дела кондеіѣл зпві медік, ші нічі одатъ дела гратъладіі, нічі дакъ ачелеа с'ар фаче дп форма дескъптъѣрілор; пѣтереа ші тѣріреа віне дела талант, каре се шіе фолосі віне де дмпреціѣзѣррі, де каре ажѣтат, ла мінѣт віневеніт се авънтъ ші се пзне дп капѣл тревілор, знде стрѣлѣче шѣлт пѣдпн, іаръш

дзпъ дмпреціѣзѣррі; — авздііе віп дела порок ла зніі, prin істедіте ла алдіі, prin сѣфлет негръ деспоіеторіѣ ла чеіладіі; іар плъчеріле? дші аѣ тѣсѣра дп лѣкоміа іоімеі саѣ дп кѣмпѣтѣл міндіі, дар кѣмпѣтѣл е о пасѣре рарѣ. Аша дар че маі рѣтѣне ка съ поѣтім ші поі чітіторілор поѣдріі, пентрѣ ка гратъладіа нічі съ фіе дндешерт, ші къ атѣт маі пѣдпн фѣдѣрітѣ? О віртѣте, зп сімѣ ферічіторіѣ маі рѣтасъ, пе каре піл пѣтем поѣті ші ал да зпѣл алѣвіа фѣрѣ нічі о гревтате: Ачела есте ізвіре*).

Ізвіреа, ачеастѣ зпіре а сѣфлетелор дптрѣ тот че есте зпн, фѣрѣтос ші деплініт пе фаче треввіндъ маі шѣлт ка орі че алт лѣкрѣ пе пѣтѣнт, ші поѣ ромѣнілор маі шѣлт ка ла орі каре алт попор

*) Ізвіре, ізвѣск, се креде а фі кѣзвнт славон, днкѣт поѣ ромѣнілор нічі ізвіре съ пз пе маі фіе рѣтас?? Дар libet ші lubet сънт лѣтінедѣі, ка ші лѣвім славонеск, ка ші Liebe, lieben немѣск. Мѣлте кѣзвінте се афѣл дп маі мѣлте літві сіноніме, фѣрѣ съ айѣв дрепт о падіе саѣ алта але прегінде пентрѣ пзмаі сінеші оріціналітатеа. Пе поі дп а. ледереа кѣзвінтелор ші дп кѣрѣдїреа літвѣі съ пе фѣрїаскъ Аполо пзмаі де педантеріе.

*) Вреѣ съ зік gloria пе лѣтінеще, слава пе славонѣще. Каре въ маі плаче? Gloria романілор, орі слава славонілор? —

din Европа тогъ. Дакъ пої пѣ не vom
ізви зпїи не алціи, vrmеазъ de сіне, ка съ
рѣмънемъ шї не вїиторїз дп vрма шї дп
деспредъла тѣтврор челорлаате попоръ.

Вїада ómenіlor фъръ ізвіре есте ка
шї зп фок звррвїт, каре пѣ дѣ кълдъръ
пїчі лѣмїѡ. Іnіma ізвїторе есте зп ісвор
вогат, dп каре кърде ферїчіреа шї плъ-
череа. Омъл каре ізвеще не семенъла съѣ
дп аdevър, шїе тóте ерта шї зїта; ел дп
міжлокъл свферїнцелор лѣмещї пїчі оdatъ
пѣ перде кѣраціѡл. Ізвіреа лѣмѣрїтъ de
орї че алт іntерес egoїстік, скѣтїтъ de орї
че шоптїрї але сімѣвалїтъцїї дѣ іnїмеї лі-
пїщеа, не кареа egoїстъла пїчі оdatъ пѣ о
пóте да. Сїнгъра ізвіре не спъне нóъ, кѣ
съптем тоцї фїїї зпвї пърїпте шї фрацї
дптре пої. Чїне пѣ ізвеще не семенъла
съѣ, пѣ ізвеще пїчі не фѣкѣторїѡл. Черїѡл
фъръ ізвіре пѣ есте черїѣ; але лѣї плъ-
черї фъръ ізвіре ар фї пѣмаї о лѣмѣтъ-
търъ а свфлетелор. —

„Пѣзїцї кѣ грїжъ дп іnїміле вóстре
дрептатеа шї ізвіреа, ачелеа vor фї скѣ-
тъл вострѣ, еле vor скóте dп міжлокъл
вострѣ дппъркерїле шї чертеле. Чееа
че продъче дппъркерї шї черте, чееа
че паше прочесърї скѣндѣлїторе de ómenї
взпї шї стрїкѣторе de famїлії, есте маї
ълтеї іntересъл спѣркат, патїма пѣсѣдїѡсъ
de а кѣцїга шї а моцпенї. Децї съ не
одїт пѣпчетат асвпра ачестеї патїмї, не
кареа сътана о ацїдъ пекѣрмат. . . . Кънд
ізвіреа рѣчї шї недрептатеа дпчепѣ а кре-
ще не пѣмънт, Dѣмпеzeѣ zїсе взвїа dп
сервїї съї: Мерцї кѣ щїреа теа ла ачест
попор шї че веї vedea съї фачї кѣпоскѣт;
шї че веї vedea тѣ, се ва дпплїнї пеапъ-
рат; фїе ка попоръла съшї ласе рїнда

шї съ се дптоаркѣ ла міне. . . . Релеле
каре съпъръ пѣмънтъл пѣ vп deла Dѣ-
mpezeѣ, кѣчї Dѣmpezeѣ есте ізвіреа, шї
тот че аѣ фѣкѣт, есте взп; ачелеа vп de-
ла сътана, не каре лаѣ влѣстѣмат Dѣmpe-
zeѣ шї deла ómenїї чеї рѣї, а кѣрор татъ
шї дпвѣдѣторїѣ е сътана. Дпсъ фїїї съ-
танеї съпт преа мѣлцї дп лѣме. Dѣmpe-
zeѣ, аша прекѣт трек еї, ле скрїе пѣтеле
дптр'о карте печетвїтъ, кареа се ва deскї-
de шї се ва чїтї дп фаца тѣтврор ла ка-
петъл тїмпѣлѣї. Тоцї ачеї ómenї аѣ дѣр-
мат пачеа, сігѣрїтатеа шї лївертатеа не
пѣмънт.“ — — Вої ферїдївѣ de асепенеа
oamenї ка съ пѣ кѣдецї дп кѣрселе лор,
dap сілїдївѣ аї дпвѣлъпзї de с'ар пѣтеа;
їар de пѣ, скѣтѣрацї пѣлбереа кѣлѣмїн-
телор вóстре; їар вої дптре вої ізвїдївѣ
кѣ свфлет кѣрат, кѣчї аша в'аѣ zїс фїїѡл
омѣлѣї кѣ апї 1817 маї паште, дп врѣ-
стѣ de апї 30, дп кѣрсъл de треї апї ал
дпвѣдѣтѣреї сале. Г. Б.

О десвїнвїре дп кавса лїмвеї нóстре.

Дп семестръл че трекъ не дпдато-
раръм кѣтръ аї поцпрїї взпї чїтїторї а
пѣвлїка взеле dїсергѣцїї асвпра лїмвеї нó-
стре ромъне. Пе зпї dп лїтераторї, шї
не мѣлцї dп челемалте пласе а пѣвлїкѣ-
лѣї чїтїторїѣ їаѣ лѣат о грїжъ, кѣ deла
1800 (пѣмъррѣтѣнд), deкѣнд се порпї шї
deла 1830 (їаръш пѣмаї рѣтѣнд), deкѣнд
се дпчїнсе шї се дптемеїе стѣдїѡл лїмвеї
паціонале дптре пої, пѣлѣ дп зїмеле нó-
стре дпкъ тот маї дптїndem dїспѣте пен-
трѣ патѣра шчл. а лїмвеї нóстре, фъръ а
пѣтеа венї ла врѣзп ресѣлат. Ачѣаста é

опінія Длор. Пот нега літераторіі не-воіелеле лор? Нѣ. Дар се пот десвіні? Фоарте віне: кѣ есемплѣл тѣтворор паціі-лор лѣміпате, аптіче ші контімпѣране. Де-ла колонісаторіі Гречіеі пѣпѣ ла Іліада ші Одісеа лѣі Омер трекурѣ маі тѣлте веа-кѣрї; асеменеа дела редеде Латїне пѣпѣ ла Чічеро. Дар, ла регѣлареа, дѣбогѣдї-реа, депліпіреа ші фрѣмседареа впеі лімві токма ші не лѣпгѣ міпѣпатеде міжлоаче тіпографіче де каре не вѣкѣрѣм пої, се чер маі тѣлте зечї де ані; історїа літера-тѣреї італїене, франдезе, англе, цѣрмане ш. а. не цїне ачі де тѣпѣ. Аша дар рѣ-гѣм не тѣжїторїі, ка съ не маі сѣфере дѣкѣ дої треї ані а дїсерта ші а дїспѣта асѣпра лімвеї поастре. О сѣтѣ маре де пѣрерї впе, дрепте, ерѣдїте, ші іарѣш, кѣрїоасе, парадосе, фанатїче, скѣлчіате маі домпеск дѣтре аї пощрїі дѣ прївінда лім-веї. Спре а дѣверї ачааста пѣ авем треѣ-їндѣ декѣт а дѣпѣртѣшї аргїколѣл маї жос вртѣторїѣ, каре ні с'аѣ трїміс маї тѣлт ка де зп ап, фѣрѣ ка сѣл пѣвлїкѣт сіогѣр дїп компѣтіміре кѣтрѣ азѣторѣл некѣпоскѣт. Дѣпѣ че дѣпсѣ афларѣт, кѣ п'ар фї глѣтѣ, чї ачел артікол с'ар чїті дѣ копїі маѣвскрїсе амѣдїнд шї ел ка тѣлте алте парадосїі шї кѣрїосїтѣдї; дѣ-пѣ че щїм кѣ дїп прїчіна келтївтрїі лімвеї поѣстре токма шї нѣп ні с'аѣ фѣкѣт дѣпѣ-тѣчѣпї тот дѣ сепсѣл кѣрїосѣлвї артікол: афлѣт кѣ каде ал пѣвлїка, кѣ ачел адаос, кѣ дѣ скѣрт дї ва кѣлка дѣ вртѣ шї зп рѣспѣсѣ потрївіт. Ped.

Артіколѣл антїромѣшн сѣлѣ ашї:

„Мѣлцї сѣ дѣтемеїазѣ дѣ пѣрѣре кѣт-кѣ лімѣа молдовенеаскѣ не авѣнд нічі зп орїціп ар фї дѣфїодатѣ дїп лімѣа латїонѣ;

пої не дѣтемеїем дїп протївѣ, кѣ еа аѣ авѣт орїціп не лімѣа сарматѣ, еа шї са-вроматѣ с'аѣ славонѣ, не каре о ворѣе сар-матїї с'аѣ савроматїї лѣкѣвїторїі Тартарїеї марї, еї шї скїтїі шї дакїі прекѣт іаѣ гѣсїт дѣпѣратѣл Траїан ла апѣл 100 дѣпѣ Хс. Дѣпѣ сѣѣжѣгареа дакїлор де кѣтрѣ Траїан аѣ фѣкѣт дѣпѣратѣл Дакиеї шепте коло-нії доведїте де не інскрїпціїле гѣсїте шї прескрїсе, ачѣа а шаселе де кѣтрѣ Сеї-верт, шї ачѣа а шепте де кѣтрѣ Барт (кѣ тоате кѣ Пандекдїі пѣтѣрѣ пѣмаї 4 ко-лонїї, везі не Віхмер пѣнтрѣ вебіме да-кїлор дѣ правїла романѣ.)

Іар дѣпїндереа Дакиеї де атѣпчї ера дела рѣжѣл Тїса дѣ Догарїа де жос прїп Трансїлѣванїа кѣ Бѣковїна, Валахїа, Молдова шї Басараѣа пѣрѣ дѣп Ністрѣ, о попѣл-дїе че дѣпѣ кѣт асѣзї кѣспїнде чїпчї мі-ліоне сѣфлете де сар сокотї кѣ дѣ време лѣі Траїан ар фї пѣтѣт фї тѣкар пѣмаї пе жѣштѣтате (сокотеалѣ че сѣ траѣе де не пѣтѣрѣл де трїі сѣте мїї ощенї, кѣ кар-аѣ інтрат Траїан дѣ Дакиа), апої шесе ко-лонїї пѣсе дѣтре о попѣлдїе де доѣт с'аѣ треї міліоане пород тахміпѣвїте пѣнтрѣ а-тѣпчї, пѣ пот фї сокотїте декѣт а о мїе-парте де латїнї дѣтре тот пѣтѣрѣл дакїлор.

Дїп ачаестѣ доѣадѣ сѣ vede лѣтѣрїт, кѣ дакїі авѣнд лімѣа лор, пѣ аѣ фост кѣ пѣтїндѣ сѣ се щѣаргѣ кѣ тотѣл дїптрѣшн аша маре пѣтѣр де пород ка сѣ дѣфїїн-дезе ачѣа ашеса колонїе де ромѣні, че аѣ пѣтѣт алкѣтѣі шасѣ тѣргѣрї с'аѣ сате дѣ-тр'о дѣпїндере де лок дела Тїса шї пѣрѣ ла Ністрѣ.

Дѣп вртаре історїе не аратѣ, кѣ ко-лонїїле романе пѣ аѣ домїт дѣ Дакие де-кѣт 175 ані, адїкѣ дела 100 d. Хс. апѣл

лѣи Траіан ші пѣръ ла 275 d. Xc. анѣл
 дн каре де Фрика пѣвъліреї неатѣрілор
 дела Норд, Аврелиан че дмпѣръдѣ атѣнчї
 аѣ мѣтат колонїіле кѣ парте дїн дакї пе-
 сте Дѣпѣре дн Мїсія де жос, адекъ дн-
 тре мѣнцїї Емѣлї че астѣзї съ кеатъ
 Довроце. Прекъм дар Трансїлванїе шї
 парте дїн Ыгарїе пѣмїтъ атѣнче Рїнїн-
 аместекатъ де атѣта пѣтѣр де анї кѣ Ы-
 гарїе пѣ ш'аѣ свїтват діалектїка са мол-
 довенеаскъ, асемїне Дакїе дн кѣрцере де
 170 анї а колонїїлор романе пѣръ ла Ав-
 релиан, време дн каре Дакїа аѣ рѣтас іа-
 рѣш неатѣрпатъ де романї, пѣ аѣ пѣтѣт
 съ'шї шеаргъ кѣ тотѣл лїмба еї, ка съ
 се креадъ оріцїнѣл еї латїнеск. Довадъ
 авем кѣвїнтеле молдовенецїї веки а дакї-
 лор, Стежар, Пѣдѣре, Дѣмѣравъ, Хелещѣѣ,
 кѣраре, грѣеск, прївеск, мїпереск шї ал-
 теле, шї кѣ лїмба молдовенеаскъ аѣ фост
 де оріцїн сарматъ саѣ славонъ шї кѣ сла-
 вонїї сѣнт сарматї, тот еї пѣмїцї шї кѣ
 обцескѣл пѣме скїцї доведѣше кѣвѣнтѣл
 слав дела славъ (гречѣще докса), че дн
 лїмба скїтїкъ днсетна слава предомпїреї
 че пѣрта не пѣтѣнт глоателе пороаделор
 скїте дн веакѣрїле ачеле.

Щїст есте, кѣ дѣпъ вчїдереа лѣи Ав-
 релиан ла анѣл 275 саѣ днчепѣт тѣлѣвѣр-
 рїле дїн лѣвнѣрѣ дн Рома, пентрѣ кѣ дн
 кѣрцере де зече анї не ла 285 дѣпъ Xc.
 пѣвїндѣсе шї вчїгѣндѣсе шасъ дмпѣрацї
 дн Рома, адїкъ: Такїт, Флорїан, Пров,
 Кар, Корїн шї Нѣмерїан, пѣ пѣтаї кѣ
 п'аѣ фост дн старе съ свѣре не дакї лѣ-
 сїнд дн старе дїн тѣ, дар саѣ шї дмпѣр-
 цїт дмпѣръдїе романїлор дн дозъ, рѣ-
 тѣнд ла апѣс Дїоклїтіан кѣ Максїмїліан шї
 ла рѣсѣрїт мареле Констандїн, каре дн-

скѣзѣндѣсе ла анѣл 310 дн Царїград шї
 ла 331 фѣкѣнд под песте Дѣпѣре дн тре
 Нїкополї шї Целеѣ ка съ рѣсвоїаскъ не
 готї дн тречере са прїн Дакїе нїчї кѣм не
 аѣ сѣпѣрат не дакї, карїї дн анїї ачеїа аѣ
 прїмїт православноїка крѣдїонѣт дѣпъ ме-
 тоарѣл лѣи Тертѣліан асѣпра жїдовїлор, че
 поменеше кѣ ла сїнодѣл Нїкеїї дн анѣл
 325 аѣ фост фацъ шї дої епїскопї крѣ-
 цїнї, вѣл дїн партеа скїцїлор шї алѣл
 дїн партеа готїлор пѣмїт Теофїл, дѣпъ
 тоартеа кѣрѣїа фѣкѣндѣсѣл Дїадокъ сѣп-
 тѣл Некїта, аѣ фѣкѣт дн тѣпѣстїреа са
 патрѣ вїсерїчї, дїн каре ла зна съ слѣжѣ
 елїнеще, ла адаза дн лїмба дакїлор веки,
 че ера Бесаравїенї, ла а треїа арменѣще,
 шї ла а патра съ влѣстѣта дѣхѣрїле не-
 кѣрате. Аїче есте де лѣат амїнте, кѣ да-
 къ дн анїї ачеїа а сѣпѣтѣлѣи Некїта, свѣт
 дмпѣръдїа марелѣи Константїн не ла 330
 d. Xc., адекъ кѣ 230 де анї дн врѣа ко-
 лонїзацїїлор романїлор дн Дакїа ар фї до-
 мпїт дн еа лїмба латїнеаскъ, ар фї пѣмїт
 Тертѣліан шї не лїмба латїнеаскъ че пре-
 домпѣ атѣнчї, кѣ с'ар фї слѣжїт кѣ еа ка-
 тетїсїцїї дакї, прекъм аѣ поменїт де чеа
 елїнеаскъ шї арменеаскъ, шї не ар фї зїс
 кѣ съ слѣжѣ ла вїсерїка адаза дн лїмба
 вїселор (весеравїенї дїн Бесаравїа). Ка съ
 врѣтѣм темеїзрїлор поастре, трѣвѣе съ врѣ-
 тѣм хронологїеї, дѣпъ каре ведем кѣ
 Дакїе аѣ фост неатѣрпатъ пѣръ ла 350 анї
 d. Xc., кѣнд дмпѣръдїнд Івліан Паравалѣ
 аѣ пѣвълїт дн Дакїе Ерѣлїї неам герман
 дїн Вестфалїе, Остготїї дїн Сведїа де норд
 Гїндїї дїн Сарматїа, Европѣї шї Вестготїї
 дїн Сведїа апѣсанѣ, карїї вїрѣнд не дакї
 саѣ аместекат ла зп лок, іар ла 376 анї
 d. Xc. пѣвълїнд хѣнїї дела Вогга, Дон шї

marea de Azof, tot îi psmiđi de istoriđi Ńi slavini Kimerii k̃ Domñla lor P̃va, ađ gonit pe goti đnp̃r̃Ńiđnd̃vi peste D̃ṽp̃re đn Micia, Trakie, Macedonia Tesalie Ńi Achaia, vreme đn care Ńi dakii ađ fost simiđi a s̃ṽferi j̃g̃g̃la aчестора, aṽnd a-т̃нче episcop pe Teotix Diadox̃la Nekitei.

Iar la a. 491 p̃ṽvlind Ńi ṽlgarii чеi dela nord̃la P̃sciei че саđ л̃điđit peste D̃ṽp̃re ф̃к̃к̃нд̃се алиаđи х̃н̃лор, к̃ѣм Ńи la a. 568 p̃ṽvlind аварии đin Tartarie đn Dakie, к̃ѣ Domñla lor Xagan Baian, т̃те ачесте neam̃p̃ri slavine đine s̃ṽj̃g̃at̃ D̃akie p̃r̃b̃ la 620, че Ńи slaveni serbi venind dela lok̃la lor p̃sm̃it Serba đin Irkanie de piste mare хаспие саđ статорничит đn Servie, Ńи p̃r̃b̃ la 678 че аđ p̃ṽvlit ṽlgarii de peste Volga, de аđ ṽmpl̃t т̃т̃ D̃akie, Polonie Ńи B̃lgarie, к̃нд̃ ф̃к̃к̃нд̃се алиаđи dakilor аđ fost neam̃p̃rađi p̃r̃b̃ la 812. Pe ат̃нче dar slavii pe dakie че с̃ п̃р̃та к̃ѣ п̃сториа de vite đin lok̃ đn lok̃ iađ p̃sm̃it vlahi, pentr̃-к̃ѣ лешече влакаđи, iar p̃сеече vloхите с̃ п̃тмече п̃стор̃ṽл ф̃р̃ь к̃п̃т̃т̃и, к̃-в̃нт к̃ѣ care apoi Ńи челелалте neam̃p̃ri аđ obic̃ñit ai p̃sm̃i pe moldo-rom̃ni, пре-к̃ѣм Ńи Ana Komnini ziче аша: „*ἀλλὰ κατὰ μέρος νεολέκτες καταλέγουσιν ὅποσοι ἐν τῶν Βαλγάριον τὸν νομάδα βίον ἤλυντο, Βλάχος τοῦτος καλεῖν οἶδεν ἢ κοινὰ διάλεκτος.*“ Dar п̃в̃ konteni Ńи p̃sm̃ire de dakii пре-к̃ѣм pomeneче Хал-kokondia. Lavrentie Topilat đnc̃ п̃тмече pe dakii vlahi dela Флах воевод̃ла lor, pentr̃-к̃ѣ voeвоd̃ đn limba sarmat̃ a dakilor вре с̃ zik̃ dom̃itorib̃; iar mãi vie т̃рт̃erie есте а л̃ѣ Ovidie ск̃рис̃ь đṽп̃ sṽrg̃ñl̃к̃к̃л с̃ѣ̃ la Kiostenче peste D̃ṽp̃re đn ал 7ле an d. Xc., к̃ѣ dakii аđ а-

ṽт̃ dom̃itor̃ṽл lor pe Флах, к̃iar pe la п̃щереа л̃ѣ Xc. pe к̃нд̃ Ovidie с̃ѣ̃ агла sṽrg̃ñit; pentr̃-к̃ѣ ziче đn к̃р̃д̃иле л̃ѣ pomeniđ de Dakie „*καὶ εἶναι ὁ ἀνώτερος τούτων τῶν τόπων φλάχ*“ đin care с̃ѣ̃ vede, к̃ѣ токма pe la đпчеп̃т̃ṽл veak̃vl̃i đпт̃ѣ̃ аđ л̃ṽт̃ dakii p̃sm̃ire de vlahi. *)

Iar pe la đпчеп̃т̃ṽла veak̃vl̃i ал шептеле ск̃рие Martin Maigel к̃ѣ п̃т̃л̃д̃име de vlahi с̃ѣ̃нт п̃тме de ṽlgari аđ тре-к̃ṽт đnapoi de peste D̃ṽp̃re đn Dakie статор-нич̃иđ̃ш̃ dom̃itor pe Basaraba к̃ѣ п̃тме de van, adeк̃ь pan, че slavineче с̃ѣ̃ п̃тме-че Domn; Ńи с̃ѣ̃нт ṽп̃ acemine dom̃itor van аđ ст̃т̃т̃т̃ neam̃p̃rađi p̃r̃b̃ la 899 че аđ p̃ṽvlit алт̃ neam̃ de х̃н̃ к̃ѣ dom̃itor̃ṽл lor Arpad veniđi de peste Volga đin-тре Cibirib̃ Ńи Astrahan Ńи p̃sm̃iđi ṽng̃p̃ri ка погор̃ж̃тор̃и đin neam̃la ṽt̃g̃p̃rilor, đin care parte аđ fost Ńи с̃ѣ̃нт Atila, iar mãiar dela dom̃itor̃ṽл lor Moagar, neam̃ к̃ѣ deosebite п̃рав̃p̃ri Ńи осевит̃ь limb̃ь, карии саđ p̃с̃воит̃ к̃ѣ dakii Ńи ṽlgarii đin Panonia Ńи статорнич̃иđ̃с̃ѣ̃ аколо ачещ̃и mãiar̃i ṽng̃p̃ri саđ преф̃к̃к̃т̃ Panonia đn Ńngaria, pe к̃нд̃ adeк̃ь pe la đпчеп̃т̃ṽл veak̃vl̃i ал 7ле đn Краioва ст̃п̃т̃н̃е ва-п̃ла Basaraba, iar đn Transilvania Гел̃ш̃. Moldova ав̃е acemine осевит̃ṽл ei dom̃itor̃ib̃ dovedit de pe o moned̃ь de aram̃ь че саđ г̃с̃ит̃ đn p̃с̃ип̃ит̃ра ṽп̃ei vek̃i чет̃ьđи p̃sm̃it̃ь Camandra aproape de т̃рг̃ṽл Romañṽл̃и, pe care moned̃ь era de o parte k̃ип̃ṽл dom̃itor̃ṽл̃и к̃ѣ п̃л̃з̃p̃rie đn кап, Ńи đnp̃рец̃и̃р̃ṽл k̃ип̃ṽл̃и ск̃рие slavineче „Остата moldovsk̃i“ Ńи de алт̃ь parte

*) Ńи đnc̃з̃н̃и đn анализ̃иле т̃р̃ч̃илор de 450 añi с̃ѣ̃ г̃с̃еече iФлах vendin.

скрије „Хъръзия де Молдова,“ ші Молдовені ера траши къръ мѣнді дін прічина татарімор пѣмиді Богдані че кълка неконтеніт цара, прекъм ші пѣміре Богданіа о аѣ лват Молдова дела ачії Богдані, че стъпънѣ къмпііле Молдовеі. Ачесте се зрма не ла анѣл 1000 дела Хс. ші къ тотдеана domnѣ лімба славонъ не ла поі, ача інскріпціе славонъ де не монедъ есте о донадъ негълчевітъ. Асеміне ші дпсвш словеле къ каре скриет ші чітім, сънт дп-презпъ къ тълмъчїре вїблиеі, евангелїеі ші алте кърдї вісерїчещї лвате дела рѣші токмаї дела анѣл 887, не кънд прїімінд рѣшіі кредїнда православноікъ ші фѣкълдѣсѣ аліадї къ дппъраціі Царїградълі дп-протїва зогърімор аѣ петректъ шасѣ ані дп Българїе ші Молдова, дппъртъшїнд словеле ші кърдїле вісерїчещї рѣсещї де не каре саѣ тълмъчїт дп лімба поастръ ші съ пѣзеск пѣнъ астъзі.

Фїнд дар ачесте дппрецізърїле лім-вей молдовенещї че есте лімвѣ статорпїчїтъ къ о аша параграфїе ші десъвършїтъ дп сѣлнта пѣстръ релїціе, есте де тіраре къ токма дп епоха ачааста съ сілеск зпї а скїмосї лімба статорпїчїтъ де атъта вѣкзрі къ префачере ші аѣоціре а кзвінтелор векі молдовенещї дп кзвінте латїнещї ші франдозещї. Шї дакъ акъм пѣтърѣл чел ковършїторїа а Moldovenїмор че пѣ щїѣ латїнеще ші франдозеще, пѣ днделег пїчі газетеле молдовенещї пїчі кърдїле де кзрънд тіпърїте дін прїчина скїмосїтзреї кзвінтелор, че ва фї оаре песте зп веак кънд оаменїі де атъчї депрїнзъндѣсѣ къ скїмосїтзра ачааста, вор ведѣ кърдїле вісерїчещї къ тотъл деосевїте граїзлї лор, не каре зрмеазъ ка пїчі съ ле пѣтъ днделеде.

Дін ачааста пѣ есте къ дрептѣл а съ сокотї о некѣвїпндъ, ка зп партїкъларїз дѣпъ гвстѣл съѣ, съ шї дпкїпзїаскъ кзвінте-дела сіне, не прїміте де паціе дптреагъ, шї дъпзѣра съ ле сѣфере дп тіпърїре, дп време че дп тоате локзрїле регълате лексікографїіле съ фак де къръ о комїсіе алеасъ, че прїп десватерї лецѣеск статорпїчїреа кзвінтелор центръ нестрікареа лімвїі?

Де зрмеазъ ліпсъ дп лімба поастръ де кзвінте дп прївїре щїїндемор, есте лімба еліпъ, дела каре саѣ дппрѣтѣтат тоате пацііле фъръ скїмваре, прекъм фїлософіе, теологіе, астрономїе, хїрзргїе, гносологіе, псїхологіе, соматологіе, анатомїе, оетологіе, ематологіе, архїтектонїкъ, полїтікъ, хемїе, археологіе, агрономїе, геометріе, метеорологіе, математїкъ, нафтікъ, догматїкъ, академіе, технїа, феномен, дппрезпъ къ тоате алте пензтърате кзвінте гречещї дп тоате щїїнделе латїно-цермано-франдозїте.

Іатъ темейзрїле, не каре зрмѣнд а не рѣзъта дін рѣвпъ ші евлавїе къръ релїціе православноікъ, ка пѣ кътва кзвреме съ се латїнїзаскъ дппрезпъ къ кзвінтеле ші днделесъл латїнїзат ал догмелор, тѣ вѣд сіліт жос їскълїтѣл а дпвѣртъшї ачаастъ кзлецере а вацінеї лімвей пѣстре молдовенещї. — скоасъ дїптрѣ о ванкъ дптѣнекоасъ. —

К а т е л е о п ѣ л .

Кателѣопѣл есте зп анімал дін класа търътоарелор, а кървї лімѣъ есте кърпоасъ, чїлїдрїкъ шї фоарте естенсівїлъ,

вжрѣл еі totdeauna дї есте копериіт кѣ
 зп фел de матеріе клеіоасѣ, лѣкрѣ че дї
 есте de neapъратъ треввіндѣ ка съ се пѣ-
 тѣ хрѣні. Ел пѣ тѣпѣокѣ декѣт пѣтаі
 інсекте, пе каре пентрѣ але пѣтеа вѣна ле
 амѣеце дп кінѣл вртѣтор: Скоате літ-
 ва дп гѣрѣ афарѣ шї о ласѣ de стѣ чеа-
 сѣрї шї зіле дотреці дп прѣжма локѣрї-
 лор пе вnde вѣмѣл інсектеле, ащептѣнд
 кѣ о рѣвдаре вреднікѣ de скопѣл віедѣреї
 саме пѣпѣ че біетеле інсекте адімініте кад
 дп прѣжѣ, кѣтѣнд пѣтредѣл лор пе зп
 обїект de каре атінсе одатѣ пѣ се маї пот
 дісклеца. Кѣнд камелеонѣл дшї сімте
 літѣа дикѣркатѣ кѣ о дндестѣлѣ провїзіо-
 нѣ de інсекте, о траце дп гѣрѣ шї ле дп-
 вѣкѣ. Ачест анїмал аре плѣтѣні агѣта
 de марї, кѣт кѣнд траце аер дп еле пеп-
 трѣ ка съ рѣсѣоле, плѣтѣніе і се тѣреск
 шї волѣтѣл трѣпѣлї се фаче ддоіт маї
 таре пѣрѣндѣсе атѣпче кѣ ар фї шї транс-
 парент, дп каре прїчіпѣ чеї веки кредеаѣ
 кѣ камелеонї се хрѣнеск пѣтаі кѣ аер.
 Ачесте анїмале сѣнт дпзѣстрате кѣ о дп-
 сѣшіре кѣ тотѣл вѣрїоасѣ дп патѣрѣ. Еле,
 поате дп прїчіна тѣрїмеї плѣтѣнілор лор
 шї а варїаціеї дп капїтатеа сѣпцелѣ че
 віне дп тоате пѣрціле трѣпѣлї ка съ се
 дѣвѣпѣтѣдаскѣ, саѣ каре се дѣче дп плѣ-
 тѣні дп тоате пѣрціле трѣпѣлї ка съ ле
 хрѣнеаскѣ, сѣнт дп старе de а скїмба ко-
 лорѣл трѣпѣлї, дѣпѣ треввінделе шї па-
 тіміле лор. Ачестѣ чїсдатѣ факѣлтате de
 колорѣчїзне есте дпсоцітѣ шї de о кѣт-
 тѣтѣрѣ дѣплѣ, шї формѣазѣ дп камелеонї
 емѣлетѣл кѣртезанїлор. Окїї капїтелеонї-
 лор сѣнт марї шї акоперїдї песте тот кѣ
 піеле, кареа се гѣсеце вортїтѣ пѣтаі
 дотрѣн лок дп дрепѣл кѣ прѣпела окїѣ-

лѣї, дп каре прїчіпѣ кѣтѣтѣра лор есте
 фїпѣтѣ шї стрѣвѣтѣтѣоре. Асемїне лѣкрѣ вред-
 нік de дпсепнат есте шї кѣтѣтѣра окї-
 лор, кѣчї тішкѣрїле зпѣї окїѣ сѣнт пеа-
 тѣрпате de але челѣмалт, дпкѣт камелео-
 нѣл кѣ зп окїѣ поате се кавте дпайнте шї
 кѣ алѣл дп вртѣ, кѣ зпѣл поате се плѣп-
 гѣ шї кѣ алѣл се рѣдѣл, дѣпѣ кѣт дп
 чере шї треввінда. —

Брашов, 31. Дек. 1846.

I. I.

Р Е Л Е Ц Е А.

Лѣтїна вечніціеї дп черѣрї не лѣчеце,
 Лѣчеце-не дївіна лѣтїнѣ не пѣтѣнт,
 Че прїп дпфїората а вѣкѣрїлор поанте
 Ресаре трїзмѣндѣ дп тропѣл чел преа сѣнт.

Релеѣеа не пречеде шї 'п калеа глїмпѣроасѣ
 Ка соѣ не ведереазѣ, ка соѣ недесѣрїнт;
 Шї чїне шї о пѣстрѣазѣ дрепѣ стѣоѣ de поваѣл,
 Пѣ ачела еа 'л дпалѣ шї 'л фаче ферїчіт.

Маї вѣна а віеції плѣчере ѣ остѣнеалѣ,
 Нѣ алѣт декѣт пѣлбер ѣ аѣрѣл дп пѣтѣнт;
 Че маї фрѣтос дпфїлоаре, че маї тѣрїт се палѣл,
 Тот каде, се сѣврѣтѣ дп пѣлбер, дп торѣнт.

Релеѣеа, пѣтаі дѣнса ка фїѣ а треїмії
 Редїкѣ фїреа слаѣл ла локѣл стрѣлѣчіт,
 Еа дпса (ipsa) дѣ ла пѣлбер валoare маї дпалѣл,
 Еа дпса вѣкѣрїеї кѣзпна de сѣврѣшіт.

Еа черѣл кѣ пѣтѣнтѣл прїп атор дп дпвїнѣ;
 Трекѣтѣл кѣ етерпѣл прїп еа се дптрѣнеск;
 Шї зп edem аїчї прїп трѣнса не дпфїлоаре,
 Ш' о патрїе етерпѣ ла татѣл чел череск.

N. Велѣа-Тїнкѣ.

ПАРАБОЛЪ, ПЪРЪВЪЛ ШИ РІЪЛ.

О татъ! кѣт де мѣнъ
 Маї кърѣ астѣ апъ,
 Ч а вѣ пзтаї сѣспѣнъ,
 Сѣвт цертѣа крѣстѣмос.

Еа кѣтпѣл ѡверзеце,
 Огорѣ ѡ адапъ,
 Копакъл ѡфлореще
 Шїл фаче-а фї зтѣрос.

Вѣд: тѣфе, флоричеле,
 Вѣд спиче азрїте
 Крескѣнд, шї пѣсъреле,
 Кѣ свор не цертѣа еї.

Азд кѣтпѣрї воїоасе
 Пе кѣлмеле ѡверзїте,
 Іар тѣртмеле'с фрѣшоасе,
 Кѣ ої кѣ телѣшеї,

Дар ѡнк' о агѣ ѡ вале
 Маї вѣд спѣтѣнд кѣ кърѣе.
 Еа ї тѣлѣре шї ѡ кале,
 Дѣгїтѣ ачест пѣрѣѣ.

Колївї, огоаре стрїкѣ.
 Копачї вѣтрѣнї дї стѣлѣе,
 Шї ѡ зрѣта са пїтїкѣ
 Нѣ ласѣ декѣт, рѣѣ.

Копїле, ашаї шї ѡ лѣте,
 Сѣвт оаменї о тѣлѣдїте
 Че тор фѣрѣ де пѣте
 Тот вїпеле фѣкѣнд.

Дар сѣвт таї тѣлѣдї че реле
 Не ласѣ дѣпѣ сїне,
 Ш а лор мортїпте греле
 Ле везї тот фзтегѣнд.

D. Г.

С О Н Е Т.

Л А М І Л А.

А зїлеї разѣї стѣпсѣ, іар поаптеа ѡпїптеазѣ
 Сѣвт вѣл де ѡтѣпечїте, ѡп карѣ де аванос,
 Шї іатѣ везї мїнѣне: кѣ стела скѣптееазѣ
 Шї черїл се реведе, орї знде врїлѣтос.

Пѣтѣпѣтѣї мѣт шї лѣтеа кѣ дѣпсѣл dormїтеаз
 Крещїнѣл, пѣсърїка, зефїрѣл рекорос,
 Кѣптат-аѣ пептрѣ ачела, че лѣтеа прївїгеазѣ
 Шї поаптеа шї тѣчереаї зп їпн мїстерїос.

О дѣцѣр де фрѣтсещѣ! о дѣлѣеа те пѣлѣере!
 Е тїпн де ѡкїпѣчѣне шї рѣга сїпт кѣ'шї пере,
 Кѣнд нѣ ещї лѣнѣг тїне, нѣ, нѣ пот сѣ тѣ ѡкїпї

Ах! вїно ѡпѣнзїкеазѣ шї татѣ пре їзвїте
 Прїмеще рѣга сѣрѣї шї мїстїкѣл сѣспїп
 Че арде — а поастре їнїмї шї сѣфлете зпїте.

D. Г.

Пептрѣ вїбліотека зпїверсалѣ.

D. пѣхарпїк Іоан Елїаде архїварїл статѣлѣї ѡ Цара ромѣнеаскѣ шї пропрїетарїѣ а зпїї тїпографїї ѡп кѣлѣторїа са дела Лїпсїа кѣтрѣ Бѣкѣрещї трекѣнд не ачї токма де апѣл поѣ, шї арѣтѣндзпне кѣ спре реалїзареа тѣрещеї дѣнтрепрїндерї де вїбліотека зпїверсалѣ дѣшїїоцатѣ ѡп а. тр. кѣтпѣрѣ чїнчї теаскѣрї де фер, кѣт шї кѣтева тѣжї де лїтере поаѣ. Ної грѣвїм а дѣкѣпшїїнда пѣвлїкѣлѣї ачеа-стѣ щїре кѣ атѣт маї вѣртос, кѣ кѣтсѣп-тем пѣтрѣпшї, кѣ ла зп асеменеа се кѣт вїне сѣ дѣм кѣ тоцїї дѣпѣ пѣтїндѣ тѣ пѣ де ажѣторїѣ. Деокамдатѣ се вор тї пѣрї класїчїї елїнї шї романї традѣшї дѣ лїтѣва пѣстрѣ.

Red.